

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet vad regeringen i skrivelse 1998/99:33 anfört om beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred. Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört i denna fråga.

Utskottet föreslår att regeringens skrivelse läggs till handlingarna.

I betänkandet behandlas nio motioner, som bl.a. rör ledningsprinciper vid svåra påfrestningar, psykiskt omhändertagande av offer i samband med katastrofer och inrättandet av en katastroffond.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Till utskottets förslag har fogats en reservation.

Skrivelsen

I skrivelsen (skr. 1998/99:33) lämnas den årliga redovisningen avseende beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred (prop. 1996/97:11, bet. FöU5, rskr. 203).

Tyngdpunkten i redogörelsen ligger på svåra påfrestningar inom områden där det enligt proposition 1996/97:11 skall finnas en särskilt god beredskap. Elberedskapsfrågorna redovisas särskilt utförligt. Frågor om ledning och informationsberedskap kommer att redovisas i propositionen våren 1999 om 1999 års säkerhetspolitiska kontrollstation.

Motionerna

Motion väckt med anledning av skrivelsen

1998/99:Fö1 av Anna Lilliehöök (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av förslag till åtgärder för IT-säkerhet och beredskap för svåra påfrestningar på samhället.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1998

1998/99:Fö401 av Björn Leivik och Elizabeth Nyström (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den med förtur vidtar erforderliga åtgärder för att författningsmässigt reglera ansvarsförhållanden avseende styrning, planering och samordning vid kriser och olyckor i det

civila samhället vilka berör flera myndigheter, organ och en eller flera kommuner i enlighet med vad i motionen anförts.

1998/99:FöU3

1998/99:Fö403 av Torgny Danielsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att inrätta en nationell expertorganisation för psykologiskt omhändertagande av offer för katastrofer.

1998/99:Fö701 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att alla medborgare kan nås av larm i olika krissituationer.

1998/99:Fö702 av Chatrine Pålsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att inrätta en nationell expertorganisation för psykologiskt omhändertagande av offer för katastrofer.

1998/99:Fö703 av Ingrid Burman m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till en utredning om att inrätta en nationell expertorganisation för psykologiskt omhändertagande av offer för katastrofer enligt vad i motionen anförts.

1998/99:Fö704 av Elizabeth Nyström och Björn Leivik (m) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen låter utreda frågan om att inrätta en katastroffond i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Fö705 av Stig Sandström m.fl. (v) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att se över formerna för att upprätta en katastroffond.

1998/99:Fö706 av Ann-Kristine Johansson och Jarl Lander (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ersättning för skador i samband med översvämningar efter reglerade vattendrag.

Utskottet

Svåra påfrestningar på samhället i fred

Regeringen

Regeringen anför bl.a. att det i propositionen (prop. 1996/97:11) Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred uttalades en ambition för en sådan beredskap. Bl.a. angavs att det på vissa områden borde finnas en särskilt god beredskap. Dessa områden var nedfall av radioaktiva ämnen, svåra störningar i viktiga infrastruktursystem (elförsörjning, telekommunikationer, hälso- och sjukvårdens el- och vattenförsörjning, radio och TV, försörjning med vatten), översvämningar och dammbrott, massflykt av asyl- och hjälpsökande till Sverige, allvarlig smitta, terrorism, kemikalieolyckor och utsläpp av farliga ämnen till sjöss m.m. samt störningar i samhällsviktiga datasystem.

Enligt vad regeringen anförde i propositionen kunde urvalet av områden komma att förändras. I skrivelsen föreslår regeringen att två förändringar

görs. Området hälso- och sjukvårdens el- och vattenförsörjning täcks in av områdena elförsörjning och försörjning med vatten och bör därför utgå. Vidare bör benämningen störningar i samhällsviktiga datasystem ändras till IT-säkerhet.

Genom 1996 års totalförvarsbeslut fastställdes att totalförsvarets resurser skall utformas så att de kan stärka samhällets samlade förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar i fred. I skrivelsen redovisas att det i rapporten (Ds 1998:32) Skyldigheter och befogenheter vid svåra påfrestningar på samhället i fred diskuteras vad som avses med en svår påfrestning på samhället i fred. Enligt arbetsgruppen utgör en svår påfrestning inte en enskild händelse i sig, exempelvis en olycka ett sabotage osv., utan det är ett tillstånd som kan uppstå när en eller flera händelser utvecklar sig eller eskalerar till att omfatta flera delar av samhället. Tillståndet är alltså av en sådan omfattning att det uppstår allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner eller att det hotar grundläggande värden av olika slag i samhället och kräver att insatser från flera olika myndigheter och organ samordnas för att kunna hantera situationen och därmed begränsa konsekvenserna.

Regeringen har i allt väsentligt inget att invända mot vad som här redovisats om arbetsgruppens överväganden och förslag. Enligt regeringens uppfattning finns det i dag inte något behov av en mer preciserad definition av begreppet svår påfrestning på samhället i fred.

När det talas om begreppet svåra påfrestningar på samhället i fred i det följande skall det tolkas på det allmänna sätt som här redovisats och omfatta de områden för vilka det bör finnas en särskilt god beredskap.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anför om svåra påfrestningar på samhället i fred.

Utskottet anser att regeringens årliga redovisning av beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred ger riksdagen en värdefull information om beredskapen på området.

Utskottet föreslår att regeringens skrivelse läggs till handlingarna.

Allmänt om åtgärder

Regeringen

Regeringen anför bl.a. att beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred grundas dels på förebyggande åtgärder för att minimera riskerna för att sådana händelser och tillstånd inträffar eller för att begränsa konsekvenserna om de inträffar, dels på åtgärder för att kunna hantera dem om de inträffar.

Regeringen betonar i skrivelsen att åtgärderna inte syftar till att enbart tillgodose de krav som ställs på samhället i en så extrem situation som en svår påfrestning. I stället är det i många fall fråga om åtgärder som bidrar till en grundläggande robusthet och flexibilitet inför olyckor och störningar i samhället samt om en beredskap inför mer vardagliga händelser.

Regeringen framhåller att viktiga åtgärder vidtas också inom ramen för planeringen mot ännu extremare situationer än en svår påfrestning på samhället i fred, nämligen det civila försvarets planering mot ett väpnat angrepp. Det är särskilt två områden, enligt regeringen, som bör nämnas i detta sammanhang. Det ena området avser den omfattande verksamhet som bedrivs på områdena elförsörjning och telekommunikationer och som medför att förmågan att motstå även fredstida hot kraftigt förbättras. Det andra området är ledning. De beredskapsförberedelser i form av bl.a. övningar som vidtas inför ett väpnat angrepp får positiva effekter för ledningförmågan både vid väpnat angrepp och i fred. Regeringen understryker här att det primära syftet med planeringen avseende civila försvarsresurser är att åstadkomma en tillräcklig förmåga inom det civila området vid ett väpnat angrepp.

Beredskapen mot svåra fredstida påfrestningar kan alltså på ett allmänt sätt sägas vara sammansatt av åtgärder inför mer eller mindre vardagliga olyckor och störningar, åtgärder som specifikt vidtas mot svåra påfrestningar på samhället i fred och åtgärder mot ett väpnat angrepp.

Generella förebyggande åtgärder

I skrivelsen redovisas vidare generella förebyggande åtgärder för att minimera riskerna för att någonting inträffar eller för att begränsa konsekvenserna. Regeringen anför här bl.a. att förebyggande åtgärder vidtas i stor utsträckning inom ramen för den reguljära verksamhet som bedrivs inom olika samhällssektorer. Vidare har civila försvarsresurser i många fall stor betydelse för möjligheterna att begränsa konsekvenserna av störningar. Detta gäller särskilt på infrastrukturområdet. Frågor om utvecklingen av de civila försvarsresurserna kommer att behandlas i 1999 års säkerhetspolitiska kontrollstation våren 1999.

Vissa slag av åtgärder är emellertid inte av någon sektoriell natur. Detta gäller främst de aktiviteter som syftar till att åstadkomma ett samhälle som generellt sett är mindre sårbart mot störningar. I det sammanhanget har inriktningen av *samhällsplaneringen i kommunerna* särskilt stor betydelse.

Boverket är den centrala förvaltningsmyndigheten för frågor om byggd miljö och hushållning med naturresurser, fysisk planering, byggande och boende.

I enlighet med ett i juni 1997 lämnat regeringsuppdrag har Boverket i samråd med Statens räddningsverk m.fl. utarbetat rapporten *Användningen av riskanalyser och skyddsavstånd i den fysiska planeringen*. Rapporten är en sammanställning och utvärdering av erfarenheter som gjorts beträffande kommunernas och länsstyrelsernas användning av riskanalyser och skyddsavstånd i den fysiska planeringen.

Boverket har i enlighet med ett uppdrag i regleringsbrevet för innevarande år lämnat en redovisning av verkets förmåga att inom sitt verksamhetsområde bidra till att begränsa riskerna för och konsekvenserna av en svår påfrestning för samhället i fred. Redovisningen tar upp en rad pågående och avslutade projekt i ämnet, bl.a. ovan nämnda rapport om riskanalyser och skyddsavstånd. Boverket anser att beredskapen och förmågan att bidra till att

begränsa riskerna för och konsekvenserna av en svår påfrestning för samhället i fred inom verkets verksamhetsområde är mycket god.

Statens räddningsverk har under år 1998 på uppdrag av regeringen redovisat en rapport med förslag till inriktning av ett samlat *handlingsprogram för ett säkrare samhälle*. Handlingsprogrammet avser primärt olika slag av olyckor. Räddningsverket föreslår bl.a. att arbetet med ett handlingsprogram skall inledas med en kartläggning och utvärdering av pågående samarbeten, tvärsektoriell försöksverksamhet på lokal nivå samt utbildning för den förebyggande verksamheten. Regeringen anser bl.a. att det är lämpligt att inleda arbetet med ett handlingsprogram för ett säkrare samhälle med de typer av kartläggningar och utvärderingar som Räddningsverket har föreslagit. Arbetet på central nivå med ett handlingsprogram för ett säkrare samhälle förutsätter en nära samverkan mellan de centrala sektorsmyndigheterna.

Åtgärder för att kunna hantera händelser som inträffar

I skrivelsen anför regeringen om åtgärder för att kunna hantera händelser som inträffar bl.a. att ledningsansvaret vid en svår påfrestning åvilar de myndigheter som har ansvar för de sektorer som drabbats. Den sektoriella ledningen stöds, kompletteras och inriktas av de organ som har ett områdesvist ansvar, dvs. regeringen som en del av sitt totalansvar, länsstyrelserna/landstingen och kommunerna. Kommuner och landsting har härutöver ett självständigt ansvar på sina respektive områden.

I rapporten (Ds 1998:32) Skyldigheter och befogenheter vid svåra påfrestningar på samhället i fred har lämnats förslag på olika åtgärder för att förbättra samhällets förmåga att hantera svåra påfrestningar i fred. I rapporten föreslås att skyldigheter och ansvar för myndigheter, kommuner och landsting vid svåra påfrestningar författningsregleras. Arbetsgruppen pekar på att det i speciella fall – för att främst skydda och rädda liv, egendom och miljö – kan bli aktuellt att även ge regeringen eller berörd länsstyrelse rätt att göra ingrepp i enskilds rätt, varför arbetsgruppen föreslagit en sektorvis genomgång av varje verksamhetsområde.

Enligt regeringens uppfattning har frågorna om ledning avgörande betydelse för möjligheterna att hantera en svår påfrestning på samhället i fred. Regeringen kommer att redovisa sina överväganden i dessa frågor i samband med behandlingen av arbetsgruppens rapport i propositionen om den säkerhetspolitiska kontrollstationen våren 1999. Regeringen överväger att besluta om ändring av länsstyrelseinstruktionen (1997:1258) som innebär att länsstyrelserna blir skyldiga att ha en beredskap och förmåga att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.

En kategori av åtgärder riktar in sig på den *enskilda människans förmåga* att förebygga och begränsa konsekvenserna av olyckor. En bra förmåga i detta avseende förbättrar självfallet även människors möjligheter att klara olika slag av störningar i samhällsfunktioner. Statens räddningsverk har på regeringens uppdrag och i samverkan med andra myndigheter och olika organisationer tagit fram ett handlingsprogram som syftar till att förbättra den enskilda människans förmåga att agera på rätt sätt vid olyckor, katastrofer och störningar i viktiga infrastruktursystem. Programmet omfattar ett

stort antal utbildnings- och informationsåtgärder inom områdena säkerhetsmedvetande, första hjälpen, hjärt- och lungräddning, vattensäkerhet, brandskydd, överlevnad och krisstöd. De grundläggande kunskaper och färdigheter som behövs för en ökad säkerhet skall ges i skolan och kompletteras och repeteras i vuxen ålder. Regeringen anser att konkreta utbildnings- och informationsaktiviteter av den typ som programmet innehåller har stor betydelse för att förbättra samhällets robusthet.

Regeringen framhåller också att *frivilligorganisationerna* bör kunna ha en viktig roll när det gäller att förbättra människors förmåga att hantera olyckor och störningar i viktiga samhällsfunktioner.

Motionen

I *motion Fö401 (m)* av Björn Leivik och Elizabeth Nyström tas frågan upp om ansvar vid kriser och olyckor. Motionärerna föreslår att regeringen med förtur vidtar erforderliga åtgärder för att författningsmässigt reglera ansvarsförhållanden avseende styrning, planering och samordning vid kriser och olyckor i det civila samhället vilka berör flera myndigheter, organ och en eller flera kommuner.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anført om generella förebyggande åtgärder eller åtgärder för att kunna hantera händelser som inträffar. Utskottet vill dock i sammanhanget påminna om utskottets tidigare uttalanden om länsstyrelsens grundläggande uppgifter i beredskapsplaneringen (bet. 1996/97:FöU1 s. 171 och bet. 1997/98:FöU1 s. 117). Utskottet har därvid uttalat att det funnits anledning att befara att dessa uppgifter inte kunnat fullföljas på grund av kraftiga besparingsåtgärder inom statsförvaltningen. Utskottet avsåg att noga följa utvecklingen på området och var inte främmande för att initiera en översyn av finansieringsformerna om länsstyrelsernas viktiga uppgifter inom totalförsvaret inte kunde fullföljas. Utskottet utgick också ifrån att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till åtgärder om allvarliga brister i länsstyrelsernas förmåga att fullfölja sin uppgifter inom beredskapsplaneringen uppdagas. Utskottet vidhåller sin uppfattning i denna fråga.

Utskottet ser positivt på de informations- och utbildningsinsatser som nu genomförs för att utveckla den enskilda människans förmåga att förebygga och agera vid olyckor. Utskottet delar därvid regeringens uppfattning att sådana insatser har stor betydelse för att förbättra samhällets robusthet.

Med anledning av vad som yrkas i motion Fö401 (m) om ansvar vid kriser och olyckor vill utskottet anföra följande.

Utskottet har behandlat frågan om ledningsprinciper i samband med en svår påfrestning på samhället i fred vid två tidigare tillfällen, våren 1997 (bet. 1996/97:FöU5 s. 13) och hösten 1997 (bet. 1997/98:FöU1 s. 109). Våren 1997 pekade utskottet på oklarheter i ledningskedjans ansvarsförhållanden vid hanteringen av svåra påfrestningar på samhället i fred och ansåg det

mycket angeläget att skyndsamt åtgärda dessa oklarheter. Utskottet bedömde att detta krävde en författningsmässig reglering och ansåg att regeringen med förtur borde se över dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag till erforderliga författningsändringar. Hösten 1997 tillsatte regeringen en särskild arbetsgrupp med uppgift att analysera och lämna förslag i fråga om bl.a. roller för de olika myndigheterna i ledningskedjan.

Utskottet kan i dag konstatera att arbetsgruppen i maj 1998 överlämnat en rapport till regeringen (Ds 1998:32) Skyldigheter och befogenheter vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Av regeringens skrivelse framgår att det i rapporten lämnats förslag på olika åtgärder för att förbättra samhällets förmåga att hantera svåra påfrestningar i fred. Det framgår vidare av skrivelsen att det i rapporten förslås att skyldigheter och ansvar för myndigheter, kommuner och landsting vid svåra påfrestningar författningsregleras.

Utskottet vill med anledning av vad som redovisas i skrivelsen framhålla att förmågan till en tydlig och effektiv ledning har avgörande betydelse för möjligheterna att hantera en svår påfrestning på samhället i fred. Utskottet kan notera att regeringen kommer att redovisa sina överväganden i dessa frågor i samband med behandlingen av arbetsgruppens rapport i propositionen om den säkerhetspolitiska kontrollstationen våren 1999.

Utskottet får i det sammanhanget ta ställning till regeringens överväganden i dessa frågor. Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört torde yrkandet i motion Fö401 (m) bli tillgodosett genom de av regeringen aviserade åtgärderna i propositionen om den säkerhetspolitiska kontrollstationen våren 1999. *Motion Fö401 (m)* bör därför inte bifallas av riksdagen.

Räddningstjänst

Regeringen

Regeringen anför bl.a. att svåra påfrestningar på samhället i fred i många fall fordrar skadebegränsande insatser inom den kommunala eller statliga räddningstjänstens ram. Det gäller framför allt översvämningar och dammbrott, kemikalieolyckor, utsläpp av farliga ämnen till sjöss och nedfall av radioaktiva ämnen.

Räddningstjänsten har inom dessa områden ansvaret för alla åtgärder i samhällets regi som syftar till att hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön. Det bör särskilt påpekas att det inte finns någon övre gräns för hur stora olyckshändelser som omfattas av räddningstjänstens ansvar. De ansvariga myndigheterna har en beredskap för att snabbt kunna ingripa med personal och materiel. Det innebär vidare att de skall kunna leda verksamheten och att en samordning skall kunna ske av de olika åtgärder som andra myndigheter och ibland företag, organisationer eller enskilda vidtar.

Som framgår av de redogörelser som Räddningsverket lämnat till regeringen inom ramen för myndigheternas överväganden om åtgärder mot svåra påfrestningar på samhället i fred, har den kommunala och statliga räddningstjänsten en god beredskap för att kunna genomföra effektiva insatser mot olyckor av olika slag.

Genom samverkan i regioner och län kan den kommunala räddningstjänsten vid behov kraftsamla sina resurser. Länsstyrelsen är skyldig att överta ansvaret för ledning av räddningstjänsten om det fordras en samordning mellan kommuner. En liknande samordning, som skall göra det möjligt att effektivt utnyttja resurserna, organiseras vid behov även inom den statliga räddningstjänsten.

Både inom den kommunala och statliga räddningstjänsten har en räddningsledare med stöd av räddningstjänstlagen (1986:1102) befogenheter att begära bistånd från myndigheter inom andra verksamhetsområden i samhället. Försvarsmakten är ett exempel på en myndighet med stora resurser som kan användas i det här sammanhanget.

De militära förbanden och skolorna i olika delar av landet har genom planering och viss utbildning förberett sig för att kunna förstärka räddningstjänstens ordinarie resurser. Den utrustning inom det civila försvaret som är avsedd för räddningstjänsten under höjd beredskap kan givetvis användas även i fred. Räddningstjänsten kan vidare i samband med alla slag av räddningsinsatser ta i anspråk enskilda personer med tjänsteplikt och genom ingrepp i annans rätt utnyttja utrustning eller annan egendom som enskilda förfogar över. I fråga om räddningsinsatser som är omfattande får regeringen föreskriva eller i särskilda fall bestämma att en länsstyrelse eller någon annan statlig myndighet skall ta över ansvaret för räddningstjänsten inom en eller flera kommuner.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att den kommunala och statliga räddningstjänsten har allsidiga och omfattande resurser som utgör en viktig komponent för samhällets beredskap på lokal, regional eller central nivå mot olika slag av svåra påfrestningar på samhället i fred.

Motionen

I *motion Fö701 (m)* av Marietta de Pourbaix-Lundin anføres att det i dagsläget är oklart vem som skall ansvara för att ett larm i en krissituation når döva medborgare. Såväl Statens räddningsverk som Socialstyrelsens beredskapsenhet har enligt uppgift aktualiserat frågan. Ett exempel på problemet är olyckan i Stockholm när en tankbil välte och giftig gas spreds. Flera hörselskadade och döva personer hade ingen aning om vad som hände och kunde än mindre företa den evakuering som behövdes. Motionären pekar på nödvändigheten av att ansvarsfrågan snarast klaras ut och att det skapas ett fungerande system för hur hörselskadade och döva skall nås av larm i denna typ av krissituationer.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anfört om räddningstjänst.

Med anledning av yrkandet i motion Fö701 (m) vill utskottet framhålla att det är viktigt att alla berörda kan nås av larm i en krissituation. Om det, som motionären pekar på, föreligger oklarheter i ansvarsfrågan är det enligt utskottets mening angeläget att detta klaras ut av berörda myndigheter. Utskot-

tet har i sammanhanget uppmärksammat att det av regleringsbrev för Statens räddningsverk för år 1999 framgår att effektmålet för den enskilda människans förmåga bl.a. är att hela befolkningen skall kunna varnas genom radio eller television. I områden med farlig verksamhet eller i riskområden med högsta eller hög prioritet enligt regionala målanalyser skall varning utomhus kunna ske.

Något uttalande i övrigt av riksdagen anser utskottet inte vara påkallat. *Motion Fö701 (m)* bör därför inte bifallas av riksdagen.

Hälso- och sjukvården

Regeringen

Regeringen anför bl.a. att den svenska akutsjukvården har betydande resurser och hög grundberedskap. Centralt hos varje landsting samt vid varje akutsjukhus och primärvårdsdistrikt finns katastrofplaner som kontinuerligt revideras. Enligt regeringens uppfattning måste landstingens beredskapsåtgärder innehålla stora mått av flexibilitet för att kunna möta extraordinära situationer. Detta innebär bl.a. att avbrott i försörjningen med el och vatten inte skall innebära väsentliga risker för att verksamheten skall störas eller i väsentliga delar upphöra. Regeringen framhöll i propositionen (prop. 1996/97:11) Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred att Socialstyrelsen inom ramen för sitt ansvar inom det civila försvarets funktion Hälso- och sjukvård m.m. även fortsättningsvis borde stödja landstingen i deras strävan att säkra den tekniska försörjningen.

Socialstyrelsen har redovisat regeringsuppdrag som behandlar dels den centrala ledningen av hälso- och sjukvården under kris och i krig, dels den nationella medicinska beredskapen vid incidenter med radioaktiva, biologiska eller kemiska ämnen. Båda uppdragen har legat till grund för de överväganden som redovisats i den tidigare nämnda rapporten (Ds 1998:32) Skyldigheter och befogenheter vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Den senare rapporten kommer att behandlas av den särskilda utredaren som skall göra en översyn av Sveriges förmåga att hantera skyddet mot nukleära, biologiska eller kemiska vapen.

Socialstyrelsen och Statens räddningsverk redovisade i december 1997 ett uppdrag om psykiskt och socialt omhändertagande vid svåra olyckor och katastrofer, s.k. POSOM-verksamhet. Av redovisningen framgår att det är såväl Socialstyrelsens som Räddningsverkets uppfattning att katastrofberedskapen skall ses som en helhet där det psykiska och sociala omhändertagandet ingår som en viktig del. Det övergripande ansvaret för dessa frågor ligger inom Socialstyrelsens ansvarsområde medan Räddningsverket skall svara för vissa utbildningsinsatser. Myndigheterna har ett nära samarbete inom området genom en särskild samarbetsgrupp.

Myndigheterna har som mål för utbildningen bl.a. att deltagarna skall kunna vara stödperson till individer och familjer, upprätta informations- och stödcentrum samt stödja krigsräddningstjänsten vid psykologiska genomgångar. Denna statligt initierade utbildning har haft stor genomslagskraft på

kommunnivå. POSOM-grupperna har gjort många viktiga insatser. Vid diskotekbranden i Göteborg den 30 oktober 1998 aktiverades POSOM-grupper snabbt och som exempel kan nämnas att samtliga sjukhus som tagit emot skadade hade kristeam i arbete. Även stadsdelsnämndernas krisgrupper aktiverades snabbt efter det att olyckan blivit känd.

Socialstyrelsen har i enlighet med 1998 års regleringsbrev redovisat förmågan att minska risken för svåra påfrestningar i hälso- och sjukvårdens el- och vattenförsörjning samt hur konsekvenserna kan begränsas. Socialstyrelsen har bl.a. framhållit i detta sammanhang att krigsorganisationens resurser inte lämpar sig i sin helhet för de nya uppgifterna inom hälso- och sjukvården som en svår påfrestning innebär för samhället i fred.

Socialstyrelsen har sedan år 1988 kontinuerligt arbetat med att bistå landstingen bl.a. genom riskanalyser och ekonomiska bidrag för att förbättra den tekniska och byggnadstekniska säkerheten vid landstingens akutsjukhus. Enligt regeringen är det angeläget att åtgärder även i fortsättningen vidtas för att säkra den tekniska försörjningen inom hälso- och sjukvården. Främst bör detta kunna åstadkommas inom ramen för beredskapsplaneringen för väpnat angrepp inom det civila försvaret.

Vad gäller hälso- och sjukvården i övrigt har Socialstyrelsen framhållit att den fredstida katastrofberedskapens möjligheter att möta mera omfattande påfrestningar har reducerats. Den kraftiga neddragningen under de senaste åren inom t.ex. trauma- och akutsjukvården gör hälso- och sjukvården ytterst sårbar för överbelastningssituationer. Samtliga de exempel på svåra påfrestningar som anges i propositionen (prop. 1996/97:11) Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred kräver, enligt Socialstyrelsen, särskild beredskap och ställer generellt stora krav på hälso- och sjukvården.

Vad som enligt Socialstyrelsen också erfordras för att begränsa konsekvenserna av svåra påfrestningar på samhället i fred är en fungerande sjuktransportverksamhet. En sådan krävs vid stora omDispositioneringar av sjuka och skadade. Socialstyrelsen har här regeringens uppdrag att i samverkan med Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och SOS Alarm Sverige AB utreda de medicinska, organisatoriska och finansiella förutsättningarna för ett sammanhängande nationellt system med ambulanshelikoptrar. Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 1999.

Motionerna

I *motionerna Fö403 (s)* av Torgny Danielsson, *Fö702 (kd)* av Chatrine Påls-son och *Fö703 (v)* av Ingrid Burman m.fl. tas frågan upp om vikten av att inrätta en nationell expertorganisation för psykologiskt omhändertagande av offer för katastrofer. Behovet av att snabbt ha tillgång till psykologisk expertis som kan hantera traumatiska kriser är överhängande för att lindra påfrestningarna för dem som drabbats och förhindra att psykiska symtom utvecklas hos den enskilde.

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anfört om hälso- och sjukvården. Utskottet uppmärksammar dock att Socialstyrelsen till regeringen framhållit att den fredstida katastrofberedskapens möjligheter att möta mera omfattande påfrestningar har reducerats. Enligt Socialstyrelsen har den kraftiga neddragningen under de senaste åren inom t.ex. trauma- och akut-sjukvården gjort hälso- och sjukvården ytterst sårbar för överbelastningssituationer.

Med anledning av vad som anförs i motionerna Fö 403 (s), Fö702 (kd) och Fö703 (v) kan utskottet notera att regeringen i skrivelsen redogör för att Socialstyrelsen och Statens räddningsverk i december 1997 redovisade ett uppdrag om psykiskt och socialt omhändertagande vid svåra olyckor och katastrofer, s.k. POSOM-verksamhet. Av redovisningen framgår att det är såväl Socialstyrelsens som Räddningsverkets uppfattning att katastrofberedskapen skall ses som en helhet där det psykiska omhändertagandet ingår som en viktig del. Det övergripande ansvaret för dessa frågor ligger inom Socialstyrelsens ansvarsområde medan Räddningsverket skall svara för vissa utbildningsinsatser. Myndigheterna har ett nära samarbete inom området genom en särskild samarbetsgrupp.

Utskottet har också erfarit att Svenska kyrkans kriscentrum på Vårsta i Härnösand samordnar ett nätverk – Nätverket Enar – bestående av ett femtontal myndigheter och organisationer, bl.a. Försvarmakten, Landstingsförbundet, Statens räddningsverk, Rädda Barnen, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, Skolverket, Svenska Kommunförbundet och Överstyrelsen för civil beredskap. Nätverket bildades hösten 1997 och är ett informellt nätverk mellan olika nationella aktörer inom området psykiskt och socialt kris- och katastrofarbete. Vid en svår händelse skall medlemmarna i nätverket omedelbart kunna samverka och stå till förfogande för bl.a. regering, riksdag, myndigheter, organisationer och enskilda.

Utskottets uppfattning är – i likhet med Socialstyrelsens och Statens räddningsverks – att katastrofberedskapen skall ses som en helhet där det psykiska och sociala omhändertagandet ingår som en viktig del. För närvarande bedrivs olika aktiviteter med detta syfte. Som utskottet ser det torde till huvudsaklig del därför yrkandena i motionerna Fö403 (s), Fö702 (kd) och Fö703 (v) vara tillgodosedda. *Motionerna Fö403 (s), Fö702 (kd) och Fö703 (v)* bör därför inte bifallas av riksdagen.

Polisen

Regeringen

Regeringen anför bl.a. att den principorganisation som i huvudsak tillämpas för planering, ledning och samordning av en särskild händelse är välkänd inom polisorganisationen. En särskild händelse är en befarad eller inträffad händelse, som innefattar brott eller annan störning av den allmänna ordningen eller säkerheten och som är så omfattande eller allvarlig att polisen för att kunna lösa uppgiften måste organisera, leda och använda sina resurser i särskild ordning.

Polisen besitter totalt sett en god förmåga att leda och i övrigt hantera särskilda händelser. Inom polisorganisationen har det under de senaste åren skett stora organisatoriska förändringar. Dessa förändringar har bl.a. syftat till att förstärka den organisatoriska ledningsstrukturen och därmed skapa bättre förutsättningar för en operativ ledning vid t.ex. särskilda händelser.

För uppföljning av särskilda händelser vid större olyckor såväl inom landet som utomlands finns sedan 1993 en observatörsorganisation inom polisen. Det finns en överenskommelse om samordning och samverkan vid observatörsinsatser mellan Statens räddningsverk, Socialstyrelsen och Rikspolisstyrelsen. Polisiära observatörsinsatser har ägt rum vid flera tillfällen under senare år. Av speciellt intresse ur polisiär synpunkt var tågolyckorna i Kävlinge 1996 och i Kälarne 1997 eftersom det vid dessa olyckor genomfördes utrymning i stor skala.

Slutligen nämner regeringen att Länsstyrelsen i Blekinge län vid sin redovisning av beredskapen vid svåra påfrestningar på samhället i fred har föreslagit att beredskapspolis snabbt skall kunna kallas in i händelse av en terroristattack. Rikspolisstyrelsen har i annat sammanhang framfört att dagens möjligheter att ta beredskapspolisen i anspråk är för snäva. Med hänsyn till den ökade tonvikt som lagts vid förmågan att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred och med beaktande av beredskapspolisens uppgifter med avseende på befolkningsskydd, räddningstjänst och bevakningsuppgifter borde beredskapspolisen enligt Rikspolisstyrelsen kunna tas i anspråk före skedet höjd beredskap.

Frågan om huruvida totalförsvarsplikten kan användas för tjänstgöring i fred vid tillfällen då samhället drabbats av exempelvis en omfattande katastrofhändelse är föremål för utredning i den parlamentariska Pliktutredningen (dir. 1997:106) som till den 1 februari år 2000 skall redovisa en översyn av tillämpningen av systemet med totalförsvarsplikt.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anfört om polisen.

Militärt försvar

Regeringen

Regeringen anför bl.a. att två författningar som har betydelse när det gäller Försvarmaktens stöd till civil verksamhet är räddningstjänstlagen (1986:1102) och förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet.

I budgetpropositionen för år 1999 har regeringen, när det gäller uppgiften att stödja samhället vid svåra påfrestningar i fred, föreslagit inriktningen att Försvarmakten skall bedriva sin verksamhet så att samhället kan stödjas vid svåra påfrestningar i fred och att resurser kan ställas till förfogande då sådana påkallas enligt räddningstjänstlagen.

På regeringens uppdrag har Försvarmakten redovisat myndighetens roll och verksamhet för att kunna stödja samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Enligt Försvarmaktens mening innebär begreppet helhets-syn på hanteringen av hot och risker i fred och i krig att myndigheten i högre grad än tidigare skall vara beredd att stödja samhället i hela skalan fred–kris–krig.

Försvarmakten har i sin operativa planering innefattat hur myndigheten skall planera för beredskapen att stödja samhället vid räddningstjänst och svåra påfrestningar i fred. Försvarmakten anser vidare att stödet till räddningstjänsten, polisen och sjukvården bör utvecklas.

Försvarmakten konstaterar att dess förmåga kan komma att utnyttjas för bl.a. ledning, samband, bevakning, stöd till polisen, transporter, bärgning, förläggning, förplägnad, sjukvård, indikering och sanering av radioaktiva ämnen, el- och vattenförsörjning, räddning och röjning, större miljöolyckor, infrastrukturarbete som väg- och brobyggen, övervakning till lands, sjöss och i luften samt trafikdirigering. Utöver detta kan Försvarmaktens nätverk för krisstöd utnyttjas för genomförande av debriefing, vilket exempelvis gjordes i samband med branden i Göteborg.

Försvarmakten konstaterar vidare att dess stöd i vissa situationer kan vara av särskild betydelse. Det gäller bl.a. stöd till delar av krigsorganisationen, militär medverkan vid bevakning av samhällsviktiga anläggningar, militär medverkan vid flyktingsituationer, militärt stöd till polisen, militärt stöd enligt räddningstjänstlagen samt indikering och sanering. För att klargöra möjligheterna att lämna stöd, bör dessa frågor ses över. Det gäller särskilt möjligheten att i fred utnyttja Försvarmaktens krigsförband.

Enligt Försvarmaktens uppfattning bör myndighetens stöd till samhället lämnas i sådana situationer där den ansvariga myndighetens ordinarie resurser inte räcker till eller över huvud taget inte finns att tillgå. Försvarmakten anser också att den s.k. ansvarsprincipen skall gälla vid svåra påfrestningar. Militär enhet skall dock alltid ledas av militär chef, som i sin tur är underställd ansvarig civil myndighet. I enlighet med resonemanget om ansvarsprincipen anser Försvarmakten slutligen att myndigheten skall ersättas ekonomiskt för insatser vid svåra påfrestningar.

Sammanfattningsvis konstaterar Försvarmakten att dess förmåga och kapacitet – främst vad avser ledning, personal och utrustning – i betydande utsträckning används redan i dag för stöd till samhället. Utgående från helhetssynen skulle emellertid myndighetens förmåga och kapacitet kunna tas till vara i ännu högre grad.

Regeringen anser att Försvarmaktens redovisning i väsentliga delar kan ligga till grund för myndighetens fortsatta planering och arbete. I vissa delar, t.ex. frågor om lagstiftning och kostnader för insatser, fordras dock fortsatta överväganden inom Regeringskansliet. Regeringen vill avslutningsvis understryka vikten av ett fortsatt nära samarbete mellan Försvarmakten och ansvariga civila myndigheter. Detta förutsätter dock att ansvarig civil myndighet vid kontakter med Försvarmaktens ledning uttryckligen anger att ett behov av ett sådant stöd från Försvarmaktens sida föreligger.

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anför om militärt försvar.

Civilt försvar

Regeringen

Regeringen anför bl.a. att i budgetpropositionen för år 1999 anges målet för det civila försvaret vid ett väpnat angrepp och vid krig i vår omvärld. Regeringen anger vidare att resurserna som skapas mot bakgrund av detta mål även skall kunna användas för att stärka samhällets samlade förmåga att möta svåra påfrestningar i fred.

Regeringen har uppdragit åt Överstyrelsen för civil beredskap att lämna ett samlat underlag avseende möjligheterna att använda de särskilda resurser som byggts upp inom det civila försvaret vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Överstyrelsen har i en rapport i mars 1998 redogjort för de resurser som kan utnyttjas för detta ändamål. Redovisningen har gjorts i de tre kategorierna personal, materiel och ledning.

Vad gäller det civila försvaret är det viktigt att framhålla att beredskapsåtgärder som vidtas för höjd beredskap ofta har stor direkt betydelse för förmågan att möta svåra fredstida påfrestningar. Detta är särskilt uppenbart när det gäller infrastruktursystem som elförsörjning och telekommunikationer som är högt prioriterade i planering och resurstilldelning. I själva verket är de åtgärder som behöver vidtas för svåra påfrestningar i fred respektive för krig på dessa områden ofta identiska.

Regeringen har i 1999 års budgetproposition angett att myndigheter med uppgifter inom det civila försvaret skall prioritera anskaffning av reservkraft. Detta är en inriktning som har stor betydelse för samhällets förmåga att möta många olika slag av fredstida påfrestningar.

Den utbildnings- och övningsverksamhet som bedrivs inom det civila försvaret ger enligt regeringens mening viktiga positiva effekter för möjligheterna att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred. Detta gäller inte minst den områdesvisa ledningen hos länsstyrelse/landsting samt kommuner.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anför om civilt försvar.

Redovisning av särskilt prioriterade områden

Regeringen

I propositionen (prop. 1996/97:11) Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred angavs på vilka områden det skall finnas en särskilt god beredskap. Regeringen anför i skrivelsens inledande avsnitt att redovisningen av de särskilt prioriterade områdena i stor utsträckning grundas på de rappor-

Utskottet

Utskottet har tagit del av regeringens redovisning av läget inom de elva områden för vilka det är särskilt viktigt att beredskapen är god. Utskottet anser att denna redovisning är ett grundläggande dokument som ger utskottet en värdefull information om läget inom dessa områden.

Utskottet redovisar i det följande i huvudsak regeringens sammanfattning av läget för de prioriterade områdena.

Nedfall av radioaktiva ämnen

Regeringen

Regeringen har i propositionen (prop. 1996/97:11) Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred dragit slutsatsen att beredskapen mot olyckor i svenska och utländska kärntekniska anläggningar är, mot bakgrund av tidigare utförda åtgärder, tillfredsställande. Regeringen gör inte nu någon annan bedömning men anser att ytterligare åtgärder kan behöva vidtas på framför allt områdena mätning av luftburna radioaktiva ämnen, rådgivning för sanering samt beredskapen i Central- och Östeuropa.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om nedfall av radioaktiva ämnen.

Elförsörjning

Regeringen

Fredstida störningar i elförsörjningen sammanhänger huvudsakligen med fel i elnäten, särskilt i lokala nät på landsbygden. Det finns en beredskap att hantera sådana störningar. Utvecklingen på området följs upp mot bakgrund av bl.a. elmarknadsreformen. Insatser för att förbättra förmågan att avhjälpa störningar bör övervägas, bl.a. beträffande samordning av reparationsresurser.

Det allvarligaste hotet mot elförsörjningen i fredstid är sabotage mot vitala delar av elsystemet. Det kan leda till stora konsekvenser i samhället genom omfattande elavbrott. De åtgärder som på statsmakternas initiativ vidtas för att elförsörjningen skall kunna upprätthållas och återupprättas i krig har en positiv effekt på den fredstida beredskapen, särskilt när det gäller skydd mot sabotage.

Det är dock inte möjligt att säkerställa en helt störningsfri elförsörjning. Samtidigt ökar elberoendet i samhället, bl.a. till följd av ett ökat beroende av fungerande telekommunikationer och IT-system. Samhällsviktig verksamhet som oundgängligen måste fungera måste därför tillförsäkras tillgång till el

för situationer då den ordinarie elförsörjningen inte fungerar. Ytterligare insatser för att säkerställa detta bör övervägas.

Det finns inga av statsmakterna fastställda mål för elsystemets leveranssäkerhet vad avser avbrottstider eller avbrottsfrekvenser. Nätets leveranssäkerhet är ett avtalsvillkor vars skälighet ställs i relation till andra villkor i samband med prövning av skäligheten i nättariffer. Leveranssäkerheten är även i övrigt en faktor som beaktas vid tillsyn av nätverksamhet. Elsäkerhetsverkets föreskrifter om vad som skall iakttas när det gäller bl.a. ledningsgator är av betydelse för att minska sårbarheten vid väderrelaterade störningar i nät på lägre spänningsnivåer.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anført om elförsörjning, men vill dock i sammanhanget anföra följande.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit samhällets stora beroende av sårbara tekniska system inom viktiga infrastrukturområden. Utskottet har bl.a. betonat att det är samhällets grundstrukturs robusthet och flexibilitet i olika avseenden som är avgörande för förmågan att klara extrema påfrestningar, varvid uthålligheten inom områdena elförsörjning, telekommunikationer, informationsförsörjning (IT-säkerhet) och ledningssystem är av särskilt vital betydelse. Svåra störningar inom bl.a. elförsörjningen kan snabbt medföra allvarliga konsekvenser för samhällets funktionsförmåga.

Hösten 1998 kunde utskottet konstatera att det alltjämt från totalförsvarsynpunkt förelåg avgörande brister inom bl.a. elförsörjningen (prop. 1998/99:1 utg.omr. 6, bet. FöU1 s. 72). Utskottet såg då mot bakgrund av sina upprepade uttalanden i fråga om den vitala betydelsen av uthållighet inom bl.a. elförsörjningen med stor oro på att det alltjämt förelåg avgörande brister i förmågan inom detta område. Utskottet förutsatte att regeringen noga skulle följa utvecklingen vad avser förmågan inom delfunktionen Elförsörjning och återkomma till riksdagen med en utförlig redovisning av frågan i samband med 1999 års kontrollstation.

I ett yttrande till trafikutskottet i januari 1999 rörande lägesrapport om IT-omställningen i samhället inför år 2000 bedömde utskottet att det alltjämt fanns all anledning att med största uppmärksamhet följa utvecklingen inom elförsörjningen (yttr. 1998/99:FöU2y). Som utskottet såg det torde brister i förmågan inom området ha en negativ effekt på den fredstida beredskapen. Utskottet ansåg att om brister i förmågan inom delfunktionen Elförsörjning alltjämt kan komma att konstateras i samband med 1999 års kontrollstation förutsatte utskottet att regeringen också redovisar de åtgärder som den avser att vidta för att avhjälpa dessa brister.

Utskottet vidhåller alltjämt denna uppfattning.

Utskottet har erfarit att Elsäkerhetsverket, norra distriktet, under år 1998 genomfört ett tillsynsprojekt i syfte att få en samlad uppfattning av hur nätägare utför och sköter sina luftledningsgator i skogsterräng. Bakgrunden var de omfattande störningar i eltilförseln som inträffade utefter Norrlandskusten i början av år 1998. Av projektresultatet framkom att vissa brister förelåg

när det gällde röjning av ledningsgator. Elsäkerhetsverket har därför i december 1998 tillskrivit samtliga nätägare i landet. Nätägarna har uppmanats att kontrollera tillståndet i sina ledningsgator samt vidta de åtgärder som erfordras för att ledningsgatorna skall uppfylla de krav som anges i Elsäkerhetsverkets föreskrifter.

Utskottet bedömer att Elsäkerhetsverkets tillsyn av nätägarnas luftledningsgator är ett angeläget arbete för att stärka elsystemets leveranssäkerhet.

Telekommunikationer

Regeringen

Teknikutvecklingen och den starka kommersiella utvecklingen bidrar till en ökad tillgång på nya kommunikationsmöjligheter. Detta bidrar till möjligheterna att öka telekommunikationernas robusthet om de positiva effekterna tillvaratas på ett framsynt sätt. Teknikutvecklingen med nya tjänster medför dock även en ökad sårbarhet. Det är av största vikt att skydda telekommunikationerna mot både fysiska angrepp och attacker. Den fortsatta inriktningen av planeringen bör vara att kompetens avseende förebyggande och hantering av svåra telestörningar skall finnas inom Post- och telestyrelsen och hos de viktigaste operatörerna.

Regeringens bedömning är att telekommunikationernas säkerhet inför både allvarliga störningar i fred och höjd beredskap kommer att vara i huvudsak godtagbar inom några år med nuvarande ekonomiska förutsättningar. Bedömningen är dock osäker eftersom utvecklingen inom området går mycket fort och skyddet kan behöva anpassas därefter.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anført om telekommunikationer, men vill dock i sammanhanget anföra följande – i likhet med vad utskottet ovan anför om elförsörjningen.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit samhällets stora beroende av sårbara tekniska system inom viktiga infrastrukturområden. Utskottet har bl.a. betonat att det är samhällets grundstrukturens robusthet och flexibilitet i olika avseenden som är avgörande för förmågan att klara extrema påfrestningar, varvid uthålligheten inom områdena elförsörjning, telekommunikationer, informationsförsörjning (IT-säkerhet) och ledningssystem är av särskilt vital betydelse. Svåra störningar inom bl.a. telekommunikationsområdet kan snabbt medföra allvarliga konsekvenser för samhällets funktionsförmåga.

Hösten 1998 kunde utskottet konstatera att det alltjämt från totalförsvarssynpunkt förelåg avgörande brister inom bl.a. telekommunikationsområdet (prop. 1998/99:1 utg.omr. 6, bet. FöU1 s. 72). Utskottet såg då mot bakgrund av sina upprepade uttalanden i fråga om den vitala betydelsen av uthållighet inom bl.a. telekommunikationsområdet med stor oro på att det alltjämt förelåg avgörande brister i förmågan inom detta område. Utskottet förutsatte att regeringen noga skulle följa utvecklingen vad avser förmågan inom funkt-

ionen Telekommunikationer och återkomma till riksdagen med en utförlig redovisning av frågan i samband med 1999 års kontrollstation.

I ett yttrande till trafikutskottet i januari 1999 rörande lägesrapport om IT-omställningen i samhället inför år 2000 bedömde utskottet att det alltfjänt fanns all anledning att med största uppmärksamhet följa utvecklingen inom telekommunikationsområdet (yttr. 1998/99:FöU2y). Som utskottet såg det torde brister i förmågan inom detta område ha en negativ effekt på den fredstida beredskapen. Utskottet ansåg att om brister i förmågan inom funktionen Telekommunikationer alltfjänt kan komma att konstateras i samband med 1999 års kontrollstation förutsatte utskottet att regeringen också redovisar de åtgärder som den avser att vidta för att avhjälpa dessa brister.

Utskottet vidhåller alltfjänt denna uppfattning.

Försörjning med vatten

Regeringen

Regeringen bedömer att dricksvattenförsörjningen i fredstid fungerar bra med hög leveranssäkerhet, såväl kvantitets- som kvalitetsmässigt. Sårbarheten är dock hög och beredskapen för avbrott är ojämn. Regeringen anser att beredskapen mot svåra påfrestningar på dricksvattenförsörjningen ytterligare kan stärkas genom fortsatt kunskapsstyrning, ytterligare utbildnings- och informationsinsatser samt genom insatser inom ramen för respektive myndighets ordinarie normerings- och tillsynsverksamhet. Regeringen avser att som ett första steg ge de berörda myndigheterna i uppdrag att utvärdera om målsättningarna för reservvattenförsörjning och täktskydd kan anses vara uppfyllda.

Vad avser beredskapsläget i övrigt gör regeringen inte någon annan bedömning än den som myndigheterna gjort.

Regeringen har i propositionen (prop. 1996/97:11) Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred uttalat att frågorna om huvudmannaskap för vattenförsörjningen och ansvarsfördelningen för beredskapsförberedelser borde klargöras och att ett ställningstagande i denna fråga är av avgörande betydelse för hur övriga frågor avseende beredskapen på området skall kunna lösas. Regeringen vidhåller denna bedömning men anser att frågan är avhängig av vad som sker med anledning av rapporterna från dels Utredningen om avrinningsområden, dels Tunnelkommissionen.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anfört om försörjning med vatten. Utskottet gör samma bedömning som regeringen, nämligen att frågorna om huvudmannaskap för vattenförsörjningen och ansvarsfördelningen för beredskapsförberedelser borde klargöras och att ett ställningstagande i denna fråga är av avgörande betydelse för hur övriga frågor avseende beredskapen på området skall kunna lösas.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla sitt tidigare uttalande från maj 1997 (bet. 1996/97:FöU5 s. 26) om vattenförsörjningens centrala betydelse i framför allt storstadsområdena.

1998/99:FöU3

Radio och TV

Regeringen

Regeringen har i propositionen (prop. 1996/97:4) Totalförsvar i förnyelse gjort bedömningen att Sveriges Radio, Sveriges Television och Teracom AB har god förmåga att distribuera program under störda förhållanden. Riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition Radio och TV under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred (prop. 1996/97:158, bet. KU3, rskr. 18) innebär bl.a. att regeringens beredskapskrav på Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB och Teracom AB har setts över och förtydligats samt att Styrelsen för psykologiskt försvar har fått nya uppgifter som samrådsorgan i frågor om beredskap på medieområdet. Regeringen anser att radions och televisionens stora betydelse för samhället motiverar en fortsatt hög beredskap.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anfört om radio och TV.

Översvämningar och dammbrott m.m.

Regeringen

Enligt regeringens bedömning är dammsäkerheten och beredskapen för höga flöden godtagbar. Regeringen bedömer att de vidtagna och planerade åtgärderna är viktiga för att beredskapen mot dammbrott och översvämningar skall kunna vidmakthållas på en hög nivå och höjas ytterligare. Åtgärder bör bl.a. vidtas beträffande älvvis samordning, incidentuppföljning, forskning, kunskapsuppbyggnad hos berörda myndigheter och företag samt riktlinjer för den fysiska planeringen.

Motionerna

Två motioner behandlar frågan om ekonomisk ersättning i samband med inträffade naturkatastrofer och en motion frågar om ekonomisk ersättning för skador i samband med översvämningar efter reglerade vattendrag.

I *motionerna Fö704 (m)* av Elizabeth Nyström och Björn Leivik och *Fö705 (v)* av Stig Sandström m.fl. pekar motionärerna på att det under senare tid har inträffat flera naturkatastrofer som drabbat den enskilde mycket hårt, inte minst ekonomiskt. I motion Fö704 (m) anförs att olika myndigheter tvistar om vem som har betalningsansvaret eller om någon över huvud taget har något betalningsansvar för skador som uppkommer till följd av naturkatastrofer när en naturkatastrof inträffat. I motion Fö705 (v) föreslås att en

fond byggs upp med ett kapital om 400–500 miljoner kronor – gärna i Överstyrelsen för civil beredskaps regi. En del av fondens medel bör också kunna disponeras i förebyggande syfte.

I *motion Fö706 (s)* av Ann-Kristine Johansson och Jarl Lander anfördes att privatpersoner, som drabbats i samband med översvämningar efter reglerade vattendrag, har ytterst små möjligheter att få rimlig ersättning för skadad eller förlorad egendom. Ett förslag att lösa problemet, enligt motionärerna, är att avsätta en liten del av kraftindustrins vinster, genom att konstruera en fond som täcker denna typ av skador. Fonden bör finansieras och eventuellt förvaltas av kraftindustrin.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anförde om översvämningar och dammbrott.

I motionerna Fö704 (m) och Fö705 (v) tas frågan upp om ekonomisk ersättning i samband med inträffade naturkatastrofer. Utskottet behandlade likalydande motionsyrkanden våren 1998 (bet. 1997/98:FöU5 s. 4). Utskottet hänvisade då till att regeringen avsåg att göra en utvärdering av bl.a. de ekonomiska konsekvenserna med anledning av främst jordskredet i Vagnhärad. Utskottet har erfarit att denna fråga nu bereds inom Regeringskansliet. Utskottet har också erfarit att regeringen – med anledning av Räddningsverksutredningens förslag i betänkandet (SOU 1998:59) Räddningstjänsten i Sverige, Rädda och skydda – kommer att föreslå en översyn av räddningstjänstlagen med följdförfattningar i vårens proposition om den säkerhetspolitiska kontrollstationen.

Utskottet utgår från att frågan om ekonomisk ersättning vid inträffade naturkatastrofer övervägs i det sammanhanget. Utskottet bedömer att frågan om inrättande av en statlig katastroffond bör prövas först när resultatet av denna översyn föreligger. Något särskilt uttalande från riksdagens sida behövs därför inte nu. *Motionerna Fö704 (m) och Fö705 (v)* bör därför inte bifallas av riksdagen.

Frågan om en översvämningssfond väcks i motion Fö706 (s). Utskottet vill med anledning av yrkandet i motionen bl.a. erinra om vad utskottet våren 1998 anförde i betänkandet (bet. 1997/98:FöU5 s. 4–5).

I februari 1997 beslutade riksdagen om en ny bestämmelse i vattenlagen (1983:291) rörande skadeståndsansvar vid dammhaveri. Den nya bestämmelsen, som trädde i kraft den 1 juli 1997, innebär att den som är skyldig att underhålla en dammanläggning för vattenreglering skall vara strikt ansvarig för skador som orsakas av dammhaveri. Utskottet har erfarit att regeringen, med anledning av förslag i Utredningen om dammsäkerhet och höga flöden (SOU 1995:40) Älvsäkerhet, vidtagit olika åtgärder som syftar till att förbättra dammsäkerheten i landet. Således har Affärsverket Svenska kraftnät fr.o.m. den 1 januari 1998 samordningsansvaret för dammsäkerhetsfrågor och skall följa utvecklingen inom området. Svenska kraftnät skall regelbundet rapportera till regeringen om utvecklingen, och när det är påkallat, lämna förslag till åtgärder för att förbättra dammsäkerheten och säkerställa att

dammar kan regleras på ett sådant sätt att höga flöden i största möjliga utsträckning undviks.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet erinra om att det i samband med riksdagsbehandlingen i februari 1997 (bet. 1996/97:LU7) framkom att dammsäkerheten i Sverige i olika sammanhang bedömts som god och att risken för dammbrott anses vara låg. Mot bakgrund av det anförda bedömer utskottet att frågan om ekonomisk ersättning för skador i samband med översvämningar efter reglerade vattendrag inte nu behöver aktualiseras av riksdagen. *Motion Fö706 (s)* bör därför inte bifallas av riksdagen.

Massflykt av asyl- och hjälpsökande till Sverige

Regeringen

Regeringen har i propositionen (prop. 1996/97:11) Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred gjort bedömningen att Statens invandrarverk i fredstid har en organisation med betydande kapacitet och flexibilitet för mottagande av flyktingar och asylsökande. Regeringen gör inte nu någon annan bedömning utom såvitt gäller en omfattande tillströmning av flyktingar. Invandrarverkets möjligheter att snabbt kunna anpassa sin mottagningsvolym är nämligen begränsad genom att verkets resurser minskat de senaste åren på grund av att antalet asylsökande kraftigt minskat.

I syfte att initialt kunna tillgodose flyktingarnas behov av omhändertagande vid en omfattande tillströmning bereds för närvarande ett förslag inom Regeringskansliet som innebär att staten i efterhand skulle kunna ersätta kommuner för de kostnader som normalt åvilar verket och som uppstår i avvaktan på att Invandrarverket tar över mottagningsarbetet. Regeringen avser att senare återkomma till riksdagen i denna fråga.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anført om massflykt av asyl- och hjälpsökande till Sverige.

Allvarlig smitta

Regeringen

Som skydd för befolkningen finns det en tämligen väl avvägd organisation för att klara av vanliga epidemiologiska situationer men också tillfälliga toppbelastningar av smittsamma sjukdomar. Ambitionen är att det skall finnas en fullgod beredskap för alla typer av särskilt farliga smittämnen. Genom tillkomsten av ett säkerhetslaboratorium på den högsta säkerhetsnivån vid Smittskyddsinstitutet, s.k. BSL 4-nivå, kommer möjlighet att finnas att säkerställa en komplett diagnostisk beredskap för alla typer av särskilt farliga smittämnen.

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anför om allvarlig smitta.

Terrorism

Regeringen

Regeringen har i propositionen (prop. 1996/97:11) Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred dragit slutsatsen att nivån för beredskapen mot terrorism kan betecknas som god. Regeringen gör inte nu någon annan bedömning.

Av skrivelsen framgår bl.a. att Sverige enligt regeringens mening står förhållandevis väl rustat i kampen mot terrorism. En särskild fråga är hur beredskapen vid en terroristattack med nukleära, biologiska eller kemiska vapen (N-, B- eller C-vapen) fungerar. Om en attack med N-, B- eller C-vapen väl utförts ställer det särskilda krav på polisen och en rad andra myndigheter. Det kan i detta sammanhang nämnas att regeringen i maj 1998 lämnade uppdrag till en särskild utredare att göra en översyn av Sveriges förmåga att hantera skyddet mot sådana vapen. Utredaren har lämnat en första redovisning till regeringen i november 1998.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anför om terrorism.

Utskottet vill i detta sammanhang anföra följande med anledning av vad regeringen redovisar om beredskapen vid en terroristattack med nukleära, biologiska eller kemiska vapen (N-, B- eller C-vapen). Utskottet välkomnar regeringens initiativ om en översyn av Sveriges förmåga att hantera skyddet mot nukleära, biologiska och kemiska vapen mot bakgrund av den internationella utvecklingen. Som framgår av uppdraget skall utredaren lämna förslag till regeringens krav på berörda myndigheter när det gäller kunskap, skydd och beredskap inom N-, B- och C-områdena och om hur forskningen inom området bör bedrivas och styras. Utskottet emotser utredarens slutliga rapport och regeringens bedömning och slutliga ställningstagande i denna fråga. Utskottet skulle också välkomna att få en regelbunden redovisning av läget när det gäller att hantera skyddet mot N-, B- eller C-vapen.

Kemikalieolyckor och utsläpp av farliga ämnen till sjöss

Regeringen

Arbetet med att förebygga och minska konsekvenserna av kemikalieolyckor och utsläpp av farliga ämnen till sjöss berör flera samhällsområden och myndigheter. Reglerna inom respektive område är i hög grad internationella och utarbetas inom olika organ i FN och EU. Ett kontinuerligt regelutvecklingsarbete pågår. Regeringen avser mot denna bakgrund återkomma till riksd-

gen med förslag till lagstiftning med anledning av EG-direktiven om säkerhetsrådgivare för transport av farligt gods och om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår (Seveso II-direktivet).

Under 1998 har regeringen givit Statens räddningsverk i uppdrag att inrätta sju regionala resursbaser mot kemikalieolyckor. Resursbaserna skall förstärka samhällets grundberedskap mot olyckor med farligt gods men också vid olyckor med kemikaliehantering i stationära anläggningar.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anfört om kemikalieolyckor och utsläpp av farliga ämnen till sjöss.

Utskottet kan i samband med behandling av regeringens proposition (prop. 1998/99:49) Säkerhetsrådgivare för transport av farligt gods m.m. respektive proposition (1998/99:64) Säkrare kemikaliehantering under våren 1999 få tillfälle att återkomma i denna fråga.

IT-säkerhet

Regeringen

Den breddade användningen av informationsteknik leder till nya typer av sårbarhet. Konsekvenserna av tekniska fel, dataintrång m.m. blir större när alltfler system kopplas samman. Regeringen prioriterar därför åtgärder som syftar till att förbättra IT-säkerheten samt skyddet mot informationskrigföring.

Regeringens arbete syftar till att skapa förtroende för den nya tekniken och att säkerställa att samhällsviktiga funktioner skyddas. För säkerhet på längre sikt arbetas en strategi för samhällets IT-säkerhet fram. I ett kortare perspektiv är insatser för att säkra omställningen till år 2000 högprioriterade.

Av skrivelsen framgår att regeringen den 25 september 1997 uppdrog åt Statskontoret att ta fram ett förslag till en strategi för samhällets IT-säkerhet. Statskontoret har överlämnat en rapport till regeringen med förslag som preciserar statens ansvar och visar hur säkerhetsarbetet kan inordnas i det nationella IT-handlingsprogrammet. Statskontorets rapport ger också förslag till hur arbetet skall fördelas mellan olika statliga myndigheter. Rapporten har remissbehandlats. Regeringen avser återkomma till riksdagen med förslag till en nationell IT-strategi.

Motionen

I *motion FöI (m)* av Anna Lilliehöök anføres att Moderata samlingspartiet lagt fram många förslag och motioner med krav på ett samlat ansvar och klart anvisade resurser för att hantera IT-säkerhetsfrågorna på ett tillfredsställande sätt. Motionären anser bl.a. att regeringen omgående bör tillmötesgå de moderata kraven och tillsätta en kraftfull ledning med ordentliga resurser för att utveckla säkerhetsarbetet inom IT-området. Regeringen måste göra det

tydligt att säkerhetsfrågorna prioriteras och föreslå åtgärder för hantering och förbättrat säkerhetsarbete inför svåra påfrestningar på samhället i den kommande propositionen om 1999 års kontrollstation.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen i skrivelsen anför om IT-säkerhet, men vill dock i sammanhanget anföra följande.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen under de senaste fyra riksmötena behandlat frågan om IT-säkerhet. I ett yttrande till trafikutskottet (yttr. 1995/96:FöU4y s. 6) förordade utskottet med hänsyn till ämnets särskilda betydelse att riksdagen ger regeringen i uppdrag att organisera ett mer samlande och samordnande ansvar för IT-säkerhetsfrågorna. Utskottet ansåg vidare att regeringen borde återkomma till riksdagen med en utvecklad strategi på IT-säkerhetsområdet, där regeringen preciserar statens ansvar och anger hur säkerhetsarbetet inordnas i det nationella handlingsprogrammet för IT samt hur säkerhetsarbetet bör organiseras. Utskottet återkom till frågan i den andra etappen av försvarsbeslutet (bet. 1996/97:FöU1 s. 51) och påpekade nödvändigheten av ett helhetsgrepp i frågan, där IT-säkerheten utgör en del. Ett aktivt och tydligt ansvarstagande från regeringen ansågs ha avgörande betydelse för det fortsatta arbetet.

Våren 1997 kunde utskottet konstatera att regeringen tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att bl.a. följa utvecklingen av hot och risker inom informationskrigföring och lämna förslag till hur ansvar inom området skall preciseras och hur riktlinjerna för en strategi bör se ut (bet. 1996/97:FöU5 s. 39). Utskottet framhöll det angelägna i att regeringens pågående arbete inom området leder fram till en utvecklad strategi på IT-säkerhetsområdet i enlighet med vad utskottet tidigare efterfrågat.

I samband med budgetbehandlingarna hösten 1997 (bet. 1997/98:FöU1 s. 35–38) respektive hösten 1998 (bet. 1998/99:FöU1 s. 14–15) samt i ett yttrande till trafikutskottet i januari 1999 (yttr. 1998/99:FöU2y) har utskottet också behandlat frågan om IT-säkerhet, då med tonvikten lagd på omställningen av datorsystem m.m. inför år 2000. Utskottet noterar nu att regeringen i skrivelsen framhåller att insatser för att säkra omställningen till år 2000 är högprioriterade.

Med anledning av yrkandet i motion Fö1 (m) vill utskottet erinra om sina tidigare uttalanden om samhällets stora beroende av sårbara tekniska system inom viktiga infrastrukturiområden, såsom bl.a. IT-säkerheten. Utskottet är alltså av den uppfattningen att det är samhällets grundstrukturs robusthet och flexibilitet i olika avseenden som är avgörande för förmågan att klara extrema påfrestningar. Uthålligheten inom områdena elförsörjning, telekommunikationer, ledningssystem och inte minst IT-säkerhet är då av särskilt vital betydelse. Svåra störningar inom dessa områden kan snabbt medföra allvarliga konsekvenser för samhällets funktionsförmåga. Utskottet utgår från att de förslag som regeringen nu aviserar om en nationell IT-strategi kommer att ge en tillfredsställande lösning på frågan om ett mer samlat och samordnat ansvar för IT-säkerhetsfrågorna. Utskottet vill därför avvakta regeringens ställningstagande och förslag till riksdagen i denna fråga

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *ansvar vid kriser och olyckor*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Fö401,
2. beträffande *döva och larm*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Fö701,
3. beträffande *psykologiskt omhändertagande av offer för katastrofer*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Fö403, 1998/99:Fö702 och 1998/99:Fö703,

res. (v)
4. beträffande *katastroffond*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Fö704, 1998/99:Fö705 och 1998/99:Fö706,
5. beträffande *IT-säkerhet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Fö1,
6. beträffande *skrivelsen*
att riksdagen lägger skrivelse 1998/99:33 Beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred till handlingarna.

Stockholm den 9 mars 1999

På försvarsutskottets vägnar

Henrik Landerholm

I beslutet har deltagit: Henrik Landerholm (m), Christer Skoog (s), Karin Wegestål (s), Stig Sandström (v), Åke Carnerö (kd), Olle Lindström (m), Rolf Gunnarsson (m), Ola Rask (s), Håkan Juholt (s), Berit Jóhannesson (v), Margareta Viklund (kd), Anna Lilliehöök (m), Lars Ångström (mp), Erik Arthur Egervärn (c), Runar Patriksson (fp), Laila Bäck (s) och Berndt Sköldstig (s).

Reservation

Psykologiskt omhändertagande av offer för katastrofer
(mom. 3)

Stig Sandström och Berit Jóhannesson båda (v) anför:

dels att den del av utskottets anförande som på s. 11 börjar med ”Med anledning av” och slutar med ”av riksdagen” bort ha förljande lydelse:

Nationell samverkan kring psykiskt och socialt kris- och katastrofarbete är mycket viktigt. Samhällets ansvar i detta avseende måste vara klart och entydigt. Det finns resurser runt om i vårt land som måste tas till vara på ett bra sätt för att åstadkomma en stark resurs som är effektiv och snabb och som kan vara en resurs oavsett var i landet behovet uppkommer.

Nätverket Enar bildades hösten 1997 och är ett informellt nätverk mellan nationella aktörer inom området psykiskt och socialt kris- och katastrofarbete. Deltagarna representerar både statliga myndigheter och andra organisationer inom området. Anledningen till att nätverket Enar bildades var dels brist på samverkan mellan olika myndigheter och organisationer vid större olyckor och katastrofer, dels insikten om att det är viktigt med utveckling av psykiska och sociala insatser vid kriser och katastrofer.

Nätverket Enar har som syfte att vara en kontaktpunkt för frågor om utveckling och samverkan inom området psykiskt och socialt kris- och katastrofarbete i Sverige. Enars syfte är att vara en träffpunkt där deltagarna skall förmedla kunskaper och skapa medvetenhet i samhället kring insatser vid psykiskt och socialt kris- och katastrofarbete ur alla dess aspekter.

En av uppgifterna i Enar är att knyta kontakter mellan representanter för de skilda aktörer som finns inom området psykiskt och socialt kris- och katastrofarbete. Tanken är att de olika ordinarie verksamheterna skall kunna samverka på ett bättre sätt, bl.a. genom att öka förståelsen för varandras respektive områden. Erfarenhetsutbyte inom området är också en viktig fråga. En ytterligare uppgift är att identifiera problemområden och söka efter forskning inom området psykiskt och socialt kris- och katastrofarbete.

I nätverket skall var och en inom sin organisation verka för att arbetet kring psykiska och sociala insatser vid kriser och katastrofer utvecklas och samordnas. En viktig uppgift i Enar är att öka insikten inom de respektive organisationer som ingår i nätverket om hur viktigt det är att utveckla dessa frågor. Inom Enar informerar deltagarna varandra om olika händelser, insatser och projekt. Nätverket skall kunna arbeta både på kort och lång sikt. I vissa frågor som berör den egna eller flera organisationers verksamhet kan samråd ske. Ett vidare steg i utvecklingen är att satsa på utbildning och kompetenshöjning för nätverket.

Vid en svår händelse skall medlemmar i nätverket Enar, som finner det lämpligt, omedelbart kunna samverka och stå till förfogande för t.ex. Regeringskansliet, berörda myndigheter och organisationer. Det finns alltså en grundorganisation som har resurser. Men det saknas en legitimitet för denna grupp.

I och med att det inom gruppen finns både frivilliga organisationer och myndigheter kan kulturkrockar uppstå. Vissa organisationer kan arbeta snabbt och flexibelt medan andra är mer reglerade och har myndighetsutövning. Det finns inga regler för hur och när resurserna skall sättas in. Det finns i dagsläget ingen som har huvudansvaret för verksamheten och det finns ingen egen budget för åtgärderna. Därför behövs en utredning om den framtida organisationen av verksamheten.

Utskottet anser att frågan är av stor vikt. Regeringen bör därför snarast till riksdagen inkomma med förslag om hur denna verksamhet i framtiden skall vara organiserad och vem som skall vara huvudman för verksamheten. Mot

bakgrund av vad utskottet nu anført om psykologiskt omhändertagande av offer för katastrofer bör motion Fö703 (v) bifallas av riksdagen. Motionerna Fö403 (s) och Fö702 (kd) avslås av riksdagen.

1998/99:FöU3

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *psykologiskt omhändertagande av offer för katastrofer*

att riksdagen bifaller motion 1998/99:Fö703 och avslår motionerna 1998/99:Fö403 och 1998/99:Fö702 samt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført.

Sammanfattning.....	1
Skrivelsen	1
Motionerna	1
Utskottet	2
Svåra påfrestningar på samhället i fred	2
Allmänt om åtgärder	3
Räddningstjänst.....	7
Hälso- och sjukvården.....	9
Polisen.....	11
Militärt försvar	12
Civilt försvar	14
Redovisning av särskilt prioriterade områden.....	14
Nedfall av radioaktiva ämnen.....	15
Elförsörjning	15
Telekommunikationer	17
Försörjning med vatten.....	18
Radio och TV	19
Översvämningar och dammbrott m.m.	19
Massflykt av asyl- och hjälpsökande till Sverige	21
Allvarlig smitta.....	21
Terrorism.....	22
Kemikalieolyckor och utsläpp av farliga ämnen till sjöss	22
IT-säkerhet	23
Hemställan	25
Reservation	25